

بنام خداوند جان و خرد

کاربرد مسرد فرایند یاددهی - یادگیری

تألیف

دکتر مریم صفرزاده

مریم صفت کلاسی

فهرست نویسی فیفا

سرشناسه	:	صفرنواده، مریم، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	کاربرد هنر در فرایند یاددهی - یادگیری /تالیف مریم صفرنواده، مریم صفت کارحقی.
مشخصات نشر	:	تهران، رشد فرهنگ، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۱۷۶ ص.
شابک	:	۸ - ۳۹ - ۸۵۳۰ - ۶۰۰ - ۹۷۸
وضعیت فهرستنویسی	:	فیفا
موضوع	:	هنر در آموزش و پرورش
موضوع	:	Art in education
موضوع	:	هنر — راهنمای آموزشی
موضوع	:	Art -- Study and teaching
موضوع	:	هنر
موضوع	:	Art
شناسه افزوده	:	صفت کارحقی، مریم، ۱۳۴۳ -
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۴۸۲۱۷
نام کتاب:	:	کاربرد هنر در فرایند یاددهی - یادگیری
مؤلفان:	:	مریم صفرنواده، مریم صفت کارحقی
ناشر:	:	رشد فرهنگ
طراح جلد:	:	مینا صفری
صفحه‌آرایی:	:	انتشارات رشد فرهنگ
لیتوگرافی، چاپ و صحافی:	:	واصف
نوبت چاپ:	:	اول - زمستان ۱۳۹۵
تیراژ:	:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	:	۱۷۰۰۰ ریال

انتشارات رشد فرهنگ

شابک : ۸ - ۳۹ - ۸۵۳۰ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN: 978-600-8530-39-8

آدرس انتشارات: تهران، خیابان مرتضوی، بعد از تقاطع جیحون، پلاک ۷۰۶

تلفن: ۶۶۸۹۰۹۷۶-۷

Email: Roshdefarhang@yahoo.com

فهرست مطالب

صفحه

عنوان	
پیشگفتار	۵
مقدمه	۷
فصل اول: تعریف، اهمیت و تاثیر هنر	۹
هنر چیست؟	۱۰
مفهوم سواد و بازشناسی ماهیت هنر	۱۳
هنر، تربیت و فرهنگ	۱۵
منابع استفاده شده و پیشنهادی فصل اول	۱۷
فصل دوم: اهمیت نقش هنر در تربیت و آموزش	۱۹
تربیت و هنر	۲۰
کارکردهای عمومی هنر در تربیت و از بخشی آن	۲۳
پیامدهای اساسی تربیت هنری	۲۵
منابع استفاده شده و پیشنهادی فصل دوم	۲۷
فصل سوم: نقش مربیان در بهره گیری از هنر در آموزش	۲۹
آشنایی مربیان و برنامه ریزان با واسطه‌های هنری	۳۰
پربارسازی کلاس از طریق بالا بردن دانش معلم و سبب آه هنر	۳۴
روحیه معلمان و آموزش آنها را جدی بگیریم	۳۶
منابع استفاده شده و پیشنهادی فصل سوم	۳۸
فصل چهارم: هنر، ویژگی‌ها و نیازهای کودک	۴۱
ویژگی‌های ذهنی و شناختی و عاطفی و اخلاقی	۴۲
نگاهی به ویژگی‌های هر دوره	۴۴
منابع استفاده شده و پیشنهادی فصل چهارم	۵۰
فصل پنجم: مبانی روان شناختی آموزش هنر و نظریه هوش‌های چندگانه	۵۱
روانشناسی هنر	۵۲
مبانی روان شناختی آموزش هنر	۵۴
رابطه هنر و نظریه هوش‌های چندگانه و انواع آنها	۵۹
نقش فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه در پرورش هوش‌های چندگانه	۶۷
منابع استفاده شده و پیشنهادی فصل پنجم	۶۸
فصل ششم: هنر و رویکرد تلفیقی	۶۹
تاریخچه‌ی برنامه‌ریزی درسی تلفیقی	۷۰
تامل پویای علوم و هنر	۷۶
هنر و برنامه درسی تلفیقی	۸۱

۸۵	منابع استفاده شده و پیشنهادی فصل ششم
۸۷	فصل هفتم: برنامه درسی و آموزش هنر در دیدگاه جهانی با نگاهی به وضع فعلی در ایران
۸۹	تاریخچه ی هنر و آموزش هنر در ایران
۹۷	مفاهیم مرتبط با تربیت هنری
۹۸	تربیت هنری در برزیل
۱۰۰	تربیت هنری در لهستان
۱۰۱	تربیت هنری در اردن
۱۰۲	تربیت هنری در آمریکا
۱۰۴	تربیت هنر؛ کانادا
۱۰۵	تربیت هنری در نیوزلند
۱۰۷	تربیت هنری در ایتالیا
۱۰۷	تربیت هنری در اتریش
۱۰۸	تربیت هنری در ژاپن
۱۰۹	تربیت هنری در آلمان
۱۱۰	منابع استفاده شده و پیشنهادی فصل هفتم
۱۱۳	فصل هشتم: آموزش هنر در طرح ها و برنامه های ملی
۱۱۶	نقش هنرهای تجسمی
۱۲۰	نقاشی
۱۲۸	نمونه هایی از نقاشی کودکان
۱۳۲	کاردستی
۱۴۰	کلاژ و چاپ
۱۴۸	قصه گوئی
۱۵۲	نمایش خلاق
۱۵۷	منابع استفاده شده و پیشنهادی فصل هشتم
۱۶۱	فصل نهم: نمونه طرح تلفیقی هنر و آموزش
۱۶۷	فصل دهم: معرفی مجامع تخصصی، سایت های اینترنتی و نشریات در حوزه آموزش هنر
۱۶۹	فهرست منابع

پیشگفتار

عملکرد و کارایی فرآیند یاددهی- یادگیری در نظام آموزش و پرورش می تواند مترادف و موازی با خلق ایده ها و راه حل های جدید تغییر نماید و تاثیرات عظیم تربیتی و آموزشی را به دنبال داشته باشد.

توانایی مواجهه با عقاید و دیدگاه های جدید در ارتقاء و بهبود فرآیند یادگیری متفاوت است. بدیهی است مشارکت گروه هایی که قابلیت تربیت و آموزش را دارا می باشند این امر را هموار می سازد. در این میان آنچه که کمک به تعمیق فرآیند آموزشی می نماید از جایگاه ویژه ای برخوردار می باشد.

بهره گیری به از هنر و مهارت های وابسته به آن می تواند موجب اشاعه و ارایه مسائل و موضوعات یادگیری - آموزشی به صورت عینی گردد. لازمه ایجاد و استمرار این روند کمک به شکوفا شدن استعدادی چون خلاقیت، تخیل و تجسم می باشد که می تواند در قالب نمایش و نقش های هنری، بهبود عملکرد تحصیلی کودکان، عیان گردد.

تربیت در دوران کودکی از این حیث قابل تامل می باشد که بسیاری از رفتار و عادات یادگیری و آموزشی در این دوران کسب می گردد. بنابر این پی ریزی و نهادینه سازی اهداف تعلیم و تربیت باید متناسب با به کارگیری شیوه های جدید و متنوع تحصیلی و آموزشی باشد تا ضمن برخورداری از وضعیت استاندارد بتواند موجب برانگیختن انگیزه و کنجکاوی یادگیرندگان گردد و با تاثیر بر ایشان، زمینه های مناسبی را که فعالانه در آموزش را مورد حمایت قرار دهد.

نقش یاددهی هنری بی شک در تحرک روان و اندیشه مخالبز می تواند در مقوله پرورش خلاقیت آنان و ماندگاری این سبک از یادگیری مورد توجه و ارزیابی قرار گیرد. شرایط یادگیری منبعت از محیطی آرام و به دور از هیاهو می تواند تاثیر عمیقی در بیان و تربیت اندیشه و تقویت روند تجزیه و تحلیل فرآیند آموزشی ایفا نماید و کیفیت میزان یادگیری مفاهیم را ارتقاء بخشد.

مجموعه حاضر قصد دارد تا با تاکید بر تلفیق و استفاده بهینه از استعدادهای و توانایی های عاطفی و روانی با امر آموزش، ضرورت اهتمام ویژه در روند مدرن و جدید یادگیری را مرتبط با این توانایی ها متذکر گردد.

در حدود یک دهه است، که اینجانب توفیق تدریس واحد درسی طراحی فضای آموزشی و فعالیت های هنری در آموزش را در رشته های مختلف علوم تربیتی در دانشکده روانشناسی

دانشگاه علامه طباطبایا داشته ام، و همچنین توفیق شاگردی اساتید برجسته ی این دانشکده را که تجربه ای بسیار زیبا و به یاد ماندی برای اینجانب است. در این میان، همفکری علمی و همکاری تیمی با دانشجویان این دانشکده در یک دهه آموزش و تدریس مستقیم به فرزندان این سرزمین در این دانشگاه تجربیات علمی بسیار ارزنده ای را در ذهن بنده به یادگار گذاشته است. در این میان دانشجوی بسیار کوشا و خستگی ناپذیر و پشت کار گیر و سخت کوشی که حدود ۲ سال تحصیلی شانه به شانه و تنگاتنگ در مسیر گردآوری و تالیف این نوشته درسی یا به عبارتی درسنامه، که حدود یک دهه در تهیه آن تامل و تفکر به عمل آمده است بنده را یاری نمود، است؛ کسی جز سرکارخانم مریم صفت کار حقی نمی باشد. که در واقع به گونه ای باید اعتراف نمایم که در تهیه این نوشتار زحمت فوق العاده ای را متحمل شده اند. به زعم بنده و به یقین ایشان از اساتید برجسته ی این رشته خواهند شد. لذا بر خود واجب می دانم که از ایشان تشکر و تشکر داشته باشم، چرا که این کتاب با همت عالی ایشان شکل نهایی به خود گرفت و اینجانب در کنار ایشان به کار راهنمایی و نشان دادن مسیر مشغول بودم تا اینکه به لطف خداوند رحمان در مرحله چاپ نزدیک گردید.

امید دارم دانشجویان گروههای مختلف علوم تربیتی در همه مقاطع خصوصا در مقاطع ارشد و دکتری در رشته های آموزش و پرورش در دو گرایش دبستانی و پیش دبستانی، برنامه ریزی درسی و آموزشی و مدیریت آموزشی و..... از عاده بهینه را در مسیر آموزش خویش از این مجموعه برداشت نمایند.

با آرزوی توفیق الهی

کتر مریم صفرنواده

پاییز ۱۳۹۵

تعالی علمی و فرهنگی هر کشوری بازتاب میزان تفکری است که فرهیختگان آن کشور، در مقام عمل با توجه به علوم و رشته های علمی مختلف، مورد نیاز آموزش بهینه ی علم و دانش، به منصف ظهور می رسانند. در این میان توجه به هنر، فعالیت های هنری و علوم مرتبط با هنر از دسته موضوعات علمی هستند که در عمل و اجرا کمتر دیده و اجرا شده اند و این در صورتی است، که حداقل از هنر می توان، به عنوان راهی برای آموزش بهتر، سریعتر و با دوام تر علوم مختلف به بهترین و زیباترین وجه ممکن استفاده عملیاتی نمود.

آموزش هنر، یکی از مباحث آموزشی کم رنگ در بعد اجرایی، در آموزش دوره های مختلف آموزشی از آموزش پیش دبستانی تا آموزش عالی و دانشگاهی می باشد، به ویژه در رشته های دانشگاهی و تحصیلات تکمیلی، آموزش و پرورش پیش دبستانی و دبستانی، برنامه ریزی درسی و آموزش، ارتباطات، تکنولوژی آموزشی و علوم تربیتی و علوم وابسته به علوم تربیتی در مقاطع تحصیلی حذف می باشد.

مشکلات تدریس هنر، تنها رسد از آن و انتظارات دانش آموزان برای فراگیری بیشتر و بهتر هنر نیست. بسیاری از مشکلات تدریس هنر در مدارس، ناشی از نقص کتب آموزشی و نگاه کهنه و قدیمی سیاست گذاران آموزشی است. توجه به بالا بردن خلاقیت در تربیت دانش آموزان باید مورد توجه قرار گیرد. تعریف خلاقیت مورد انتظار در دانش آموزان حد خاصی ندارد ولی تعریف این هدف بر اساس حداقل ها این است که دانش آموز بتواند در طول یک سال آموزشی نیازهای آفرینشی خود را که در درون اش قرار گرفته پیدا کرده و متناسب با آن به آفرینشی دور از تقلید دست بزند. در فرایند آفرینندگی دانش آموز باید لذت بردن از کشفی که از درون خود کرده است نه تنها به اهداف آموزشی درس هنر می رسد که در صورت توجه بیشتر با خلق آثار هنری که ناشی از نیروی به دست آمده اش در درس هنر می باشد؛ زمینه خلاقیتش برای کشف و آفرینش در حوزه های دیگر علوم نیز فراهم می شود. اما متأسفانه آموزش هنر و تاثیر آن در یادگیری به طرز چشمگیری مورد بی توجهی قرار گرفته است و موارد درسی هنر جزء آخرین مواد درسی است که در برنامه ریزی درسی قرار می گیرد. هدف از تدوین این کتاب ارائه آراء و مستندات از جانب صاحب نظران و روانشناسانی است که به **نقش هنر در تسریع و تسهیل و تداوم آموزش** بسیار معتقدند و پوشش دادن به کمبود این موضوع، در آموزش و استفاده از تلفیق آن در برنامه درسی و آموزشی دروس مختلف حتی خود درس هنر می باشد.

این کتاب که به عنوان اولین کتاب در زمینه تلفیق هنر در آموزش می باشد، در زمینه آموزش و پرورش و آموزش عالی به چاپ رسیده است؛ و حاوی مطالبی در زمینه های مختلف کاربرد هنر در آموزش برای تسهیل، تسریع و تداوم فرآیند یاددهی - یادگیری می باشد. استفاده از این کتاب به خواننده ایده های مناسبی جهت نوآوری در زمینه تدریس و آموزش بهینه و کارآمد جدا از رشته تحصیلی خواننده و تدریس موضوعات مورد آموزش مدرسين مختلف در رشته های مختلف و مقاطع آموزشی مختلف خواهد داد.

این کتاب در ۱۰ فصل برای استفاده دانشجویان مقاطع مختلف رشته های علوم تربیتی ازجمله: آموزش و پرورش پیش دبستانی و دبستانی، برنامه ریزی درسی، مدیریت و برنامه ریزی و ارزشیابی، تکنولوژی آموزشی، ارتباطات و..... اساتید، دبیران و آموزگاران محترمی که در کسوت تدریس مشغول به آموزش و تدریس می باشند؛ توصیه و پیشنهاد می گردد. امید است تولید این اثر علمی، که توفیق خداوند متعال در انجام رسالت آموزش و پرورش بوده است، مورد استفاده اساتید، دانش پژوهان، دانشجویان، مدرسان، دبیران، آموزگاران محترم و ارجمند و کلیه دست اندرکاران مقوله آموزش و تدریس در کشور عزیزمان ایران در تمامی مقاطع و سطوح قرار گیرد؛ و این کتاب را باور کنیم که **نمی تواند منکر نقش هنر به عنوان پایه آموزش کودکان نشود.**

مریم صفرنواده - مریم صفت کرمانی